

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 215 (1823) 22 noyabr 2018-ci il

MƏMMƏD ARAZ SEVGİSİ

Bu günlərdə Kürdəmirə getmişdi... Hər dəfə rayona gedəndə Ədəbiyyat İnstitutu Aran regional Muzeyinə baş çəkməyi özünə borc bilirdi. Onun müdiri bir başqası yox, nə vaxtdan ictimai fəal bir xanım kimi tanıdığı Yaqut Əşrəfova.

İndi də sanki doğma bir ocağın kəndinə ayaq qoymaq istəyirdi ki, qulağına həzin bir səs deydi... Məktəb yaşlı bir şagird qız şeiri elə gözəl bir rühlə söyləyirdi ki, istər-istəməz ayaq saxlayasın, o dərin mənəli şeirə qulaq asası oldu. Bu vaxt içəridə əyləşmiş Yaqut xanım Əşrəfova onu görüb, dərhal içəri çağırdı:

- Əlisəfa müəllim, gəlin... Xoş gəlmisiniz!.. Nə yaxşı, elə böyük şairimiz Məmməd Arazın 85 illik yubiley tədbirinə hazırlaşırıq.

Məmməd Araz adı çəkiləndə bir anlığa ovsunlanan kimi olub, onun ürək-dən gələn əvəzsiz poeziyasını dinləyirmiş kimi dedi:

- Yaqut xanım, icazə verirsiniz də... Mən də əyləşib, şagirdlərin bu məşq çıxışlarını dinləmək istəyirəm.

- Bu nə sözdür, buyurun... Əyləşin... - deyər Yaqut Əşrəfova özünə məxsus bir istiqanlıqla ona yer göstərdi, özü də əyləşdi. İçəridə bir neçə şagird, müəllimə vardı. Hamısının fikrini məşğul edən Məmməd Arazın 85 illik yubileyini yüksək səviyyədə keçirmək marağı, həvəsi idi.

İçəridə olduğu bir saatdan artıq müddət ərzində bu gözəl şairimizə, onun gözəl poeziyasına sanki yenidən bələd ooldu, dinlədi. İlahi, Məmməd Araz poeziyası nə böyük təsir gücünə malikdir! Lap Şəhriyar, Bəxtiyar poeziyası tək! İnanın, Məmməd Araz şeiriyyatında elə hikmət, dolğunluq var ki, ona başqa şairlərin yaradıcılığında təsadüf edilmir.

Məmməd Araz poeziyasını, onun ölməz şeirlərini dinləyəndə, sanki nəsilin hayqırtı səsinə dinləyir, kimliyimizə bələd oluruq! Həqiqi mənada Məmməd Araz şeiriyyəti, sənəti mədəniyyət poeziyasıdır! Həmişə onu düşündürürdü ki, Məmməd Araz poeziyasının qüdrəti, qüvvəsi nədədi?! Sanki istər şairin 85 illik yubileyinə

hazırlıq mənasında keçirilən tədbirdə, istərsə də elə həmin tədbirin hazırlanıb keçirilməsində çox şey öyrəndi, çox şey ona aydın oldu. Bəli, Məmməd Araz poeziyası hay-küçülükdən uzaq, kökə bağlılıq poeziyasıdır! Şair könül rübabını necə də gözəl səsləndirir:

**Nə yatmısan, qoca vulkan, səninləyəm!
Ayağa dur, Azərbaycan, səninləyəm!
Səndən qeyri biz hər şeyi bölə billik!
Səndən qeyri biz hamımız ölə billik!**

Həmin gün istər şagirdlərin, istərsə də müəllimlərin çıxışlarında bir dolğunluq, kamillik vardı. Axı bir başqasının yox, müdriklik dövrünü yaşamış böyük Məmməd Araz poeziyasından danışılır, söhbət açılırdı. Məktəbli qız necə böyük ruh yüksəkliyi, yanğı ilə şer söyləyirdi:

**Azərbaycan - Dünyam mənim
Azərbaycan - qayalarda bitən bir çiçək,
Azərbaycan - çiçəklərin içində qaya!
Mənim könlüm bu torpağı vəsf eləyərek,
Azərbaycan dünyasından baxar dünyaya.**

Köhnə bazar kənd orta məktəbinin dil-ədəbiyyat müəllimi şair haqqında çıxış edərkən, sanki onu bir kövrəklik bürüdü. Müəllimə hələ də deməkdə idi:

- Bəli, Məmməd Araz kasıb, imkansız bir ailənin övladı olsa da, qəlbən, mənən çox zəngin bir adam olub. Dünya malında onun gözü olmayıb. Uşaqlıq, yeniyetməlik vaxtı qələm, dəftər tapmayanda şeirlərini sal daşlar üzərində yazarmış.

Bəli, onun üçün indi aydın olurdu ki, Məmməd Araz poeziyası, onun şeirləri nə üçün bu qədər sözcülükdən uzaq, kamil bir poeziyadır!.. Ağır xəstə olanda Heydər Əliyevlə onun görü-

şü televiziya ilə yayımlanırdı. Prezidentimiz onda çox gözəl dedi:

- Siz hay-küçülükdən çox uzaq bir şairsiniz... Dəstələrə qoşulmayan, öz sözünü deyən...

Onda ürəyi lap sıxılan kimi oldu. Bir vaxtlar əsil vulkan kimi püskürən şair indi Heydər Əliyevə bir söz deyər, minnətdarlıq edə bilmir, onun yerinə həyat yoldaşı danışdı... Amansız xəstəlik o cürə böyük şairi qətrə-qətrə necə də üzdü, bizdən uzaq saldı...

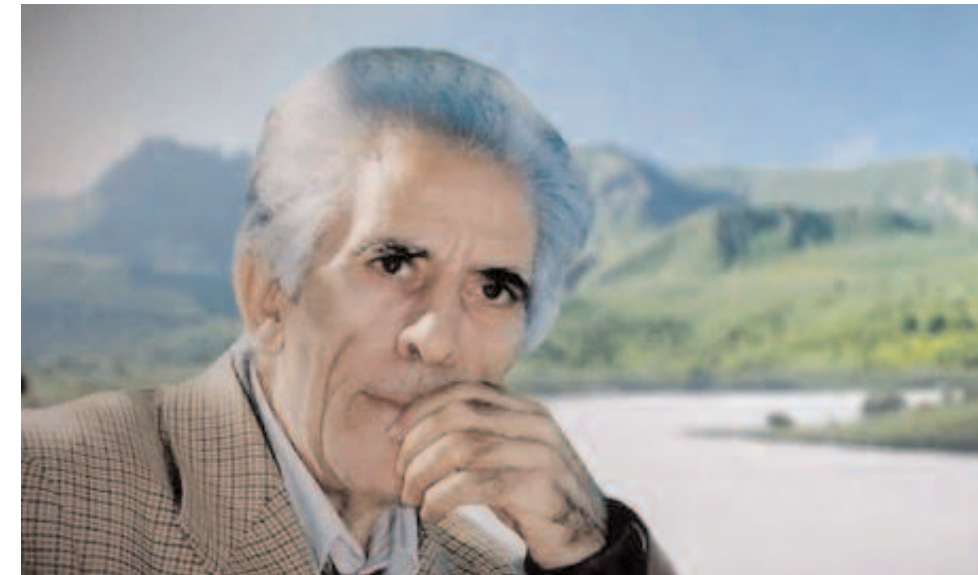
Şair Məmməd Arazla elə bir yaxınlığı olmasa da, onu uzaqdan-uzağa çox görmüşdü. Sözsüz-söhbətsiz, qalmaqsız əsil Azərbaycan kişisi! Onun üz-gözündən həmişə nur tökülürdü! Özü də necə bir nur!.. Sanki bu nur əcdadlarımızdan irsən ötürülmüş bir nur payı idi! Elə öz poeziyası, şeirlərində deyildiyi kimi... Onlar çəkili, qüdrətli, yaşıl yarpaqlı ətirli çiçəklər, qızıl gül dəstələri kimi... Zərif ləçəkləri hər yanı bürümüş, azad, xoşbəxtcəsinə gəzinmək, nəfəs almaq eşqilə qəlbimiz döyünür...

Məmməd Araz poeziyası müdriklik poeziyasıdır. Şeirlərinin hər bir sətri, bəndi sanki kamil bir zərgər əli ilə cı-lalanıb.

Bir sözlə əsil sənətkar əlindən çıxmış qiymətli inciləri, qızıl zənciri xatırladır.

Sanki onlar gözlə görünməyən bir ardıcılıqla bir-birlərinə bağlıdırlar... Naxçıvan, Nəqşicahan!.. O müqəddəs torpağın sanki cövhəri hopmuşdu bu poeziyaya, şeiriyyətə, sənətə!..

Məmməd Araz sənətinə, poeziyasına minnətdardı ki, hələ onda, sovetlərin sərt dönəmində o şöhrət arxasınca qaçmadı, xalqına lazım olan, onu dünyaya tanıdan bir jurnala - "Azərbaycan təbiəti" jurnalına redaktorluq elədi. O dövrdən göylərin ənginliklərində uçan qartal, uca başlı, zirvəsi qarlı dağları-

mızı sevdi, onlar barədə məlumatlı oldu:

**Azərbaycan - mayası nur,
qayəsi nur ki...
Hər daşından alov dilli ox ola bilər,
"Azərbaycan" deyəndə ayağa dur ki,
Fizulimin ürəyinə toxuna bilər!**

Həmin jurnallardan kolleksiya düzəltmək, yəqin ki, nənələrimizin toxuduğu, allı-güllü xalçaya bənzər bir mənzərə alınacaq!.. Bu mənzərə, bu naxışlar, butalar bizə necə də əzizdi!.. Məmməd Araz elə o vaxtı şair duyumu ilə xalqı kökə bağlılığa səsləyir, atababa adətlərinə xor baxmamağı tövsiyyə edirdi. Düzdür, o vaxt da hər şey onun üçün asan keçmirdi. Nə qədər sıxıntılar, qadağalar!.. Moskva gizli nəzarətçiləri vasitəsilə hər şeyə nəzarət edirdi axı.

Hərdən öz-özünə fikirləşir ki, o cürə təmiz qəlbli, təbiətli adam niyə beləcə eridi, tezəcə ömrünü başa vurdu?!.

Onun ruhu, poeziyası, şeirləri bizə nə qədər doğma, əziz idi:

**Bu ömürdü, öz baharı, öz qışı,
Gələn yazda, gedən qışda nə günah.
Xirdəyəcəm günahlara batmışı,
Yuya bilməz, qar-yağışda nə günah.**

Böyük rus şairi Nekrasovun gözəl bir sözü var: Deyib ki, harada başsız bir məzar görsəniz, bilin ki, o şair qəbridir. Nə qədər yerində, müdrikcəsinə deyilmiş söz! Həqiqi şairlər həqiqi mənada dünya malından, sərvətindən uzaq olar, ancaq xalqı, camaatı düşü-nərlər.

(ardı gələn sayımızda)

Əlisəfa Azayev

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ YARDIMI İLƏ**

